

Motortorpedbåten T38 Vänner

Minnesanteckningar och bilder från 1952

Medlemmen **Rolf Andersson** ryckte in vid flottan i Karlskrona första gången 1949. Han kom då en månad för sent på grund av att han varit till sjöss i handelsflottan och blev då hemförlovad efter en vecka. Blev sedan åter inkallad 1951, och efter grundutbildning under tre månader på Sparre fick han veta att han skulle till torpedbåtarna som motorman. Efter yrkesutbildning på bland annat Ankarstjerna, på Skeppsholmen och Atlas Diesel tjänstgjorde han en tid på fregatten Ehrensköld. Därefter, på våren 1952, kom han till T38 och Gålö.

Här följer en avskrift av Rolfs minnesanteckningar med bilder från T38 1952:

Efter nio månaders utbildning skall vi färdigtrimmas på motortorpedbåtarna i ytterligare tre månader. Vi, "min båt T38" och T39 skall gå från Karlskrona till torpedbåtsbasen på Gålö, inte långt från Dalarö. Min cykel ligger fastsurrad på akterdäck.

FörgasarploMBERINGEN bryts för att vi skall hårdköra motorerna, 3 st 1500 Hk Isotta Fraschini och 2 st Fordmotorer på ca 100 Hk. Farten loggas till 52 knop! Framme vid Gålö är alla trötta och mörbultade trots sittdynor och njurbälten. "Ni blir snart vana" säger chefen uppmuntrande. En man har tappat hörselskydden utan att någon märkt det. Han är alldeles virrig, hör inte, ser inte, går rakt på ett träd och slår sig illa.

Fyra 20-metersbåtar och T101, ca 40 m lång, ligger vid kaj på Gålö. T38 och T39 är helt nya och är 23 m långa.

Besättningen på T38 är 14 man. På bilden till höger syns "skepparen" löjtnant Sjöwall. Han pratar tyst med torpederna när tuberna laddas. Säger att det är en militär hemlighet, men vår underrättelsetjänst hör "Nu skall du se till att träffa, din..." I mitten fänrik ?, kommer inte håg namnet.

Båtarna är flammförzinkade och har därför en sträv yta vilket ökar farten 3-4 knop. Men zinket gör att de blir en lysande måltavla för radarvågor, och vårt arbete blir att genast måla båtarna ovan vattenlinjen med grå färg. Detta sker på lördagar och söndagar, som allt annat extraarbete.

Att åka buss från Gålö in till Stockholm kostar två kronor = en dagslön. Men vi har lärt oss att till busschauffören mumla att man "har bara en krona". Ok säger han, "men ni får ingen biljett och det kommer inga kontrollanter idag". Alla nöjda!

"Projekt Robot" finns i ett hörn av området på Gålö. Det är världens starkaste (?) raketmotor avsedd för en robot typ V2, men mycket större. Berget vibrerar när motorn körs. Roboten skall ha en räckvidd på 1000 km med en last på 5 ton. Projektet lades sedan ner när atombombsprojektet skrotades. Att Robot var förlagd på Gålö berodde troligen på att ljudet från raketmotorn skulle förväxlas med motorvrålet från de äldre torpedbåtarna och på så sätt inte väcka uppmärksamhet.

Att gå kajvakt en lördag eller söndag var ett behagligt arbete (på bilden tv jag själv som vaktpost). Nattvakt var jobbigare. På midsommarafton 1952 snöade det på Gålö och jag höll på att frysa ihjäl! Året innan berättas att vakten sköt mot en grodman som kröp upp på stranden. En massa blod visade att han blivit skadad. Spår i gyttjan visade att två grodmän varit uppe på stranden.

Jag går vakt en natt. Sitter i en buske och latar mig, svårt att hålla ögonen öppna. En figur kryper utefter marken och försvinner bakom ett skjul. Jag blir klarvaken, tror jag. Smyger runt skjulet, då hoppar någon på mig med ett jättesprång. Jag ramlar baklänges och försöker skjuta men det smäller inte, har glömt att osäkra kpisten. Jag ser då att "figuren" är en av våra stora vakhundar som jag tidigare gett några godbitar och nu var sällskapssjuk. Vågade sedan inte tala om för någon hur rädd jag varit.

Grindvakt, tråkigt! Ingen att prata med och ingen kpist, bara pistol. Måste gå bakom en buske en bit bort och sätta mig, nöden har ingen lag. Tar av mig bältet med pistolhölstret och lägger det på marken. Tittar upp och ser till min förskräckelse att divisionschefen är på väg mot grinden (DC torde ha varit Nils Gynning, reds anm). Nu hjälper varken "hej eller god morgon". På med byxorna men grindnyckeln ligger kvar vid pistolen. Han frågar om någon passerat, tittar lite underligt på mig och den låsta grinden men går sedan sin väg. 10 minuter senare kommer två befäl upp till grinden, rena folkvandringen! Den ene frågar om pistolen är laddad och vill kolla. Han matar ut en patron, lämnar sedan tillbaka pistolen och patronen. De går sedan sin väg. Jag skall ladda om pistolen men upptäcker då att magasinet är tomt, även reservmagasinet! Någon har skjutit bort patronerna eller stulit dem. Några dagar senare lyckas jag fixa nya patroner från "luckvakten". Det skall sjutton gå obehäpnad på den här ön!

En morgon säger kajvakten att han ramlat och slagit sig på bryggan. Kpisten hamnade i vattnet på två meters djup. Några människor hoppar i och söker bland tånggruskorna. De hittar den, men på pipan sitter en gäddsnara fastknuten!

Vardag på Gålö. Mellan varven får vi tillfälle att lata oss på lördag eftermiddag och söndag, om vi inte har vakt.

Torpedanfall varvas vareviga dag och ibland på natten. På dagen äter vi bara smörgåsar, termoskaffe eller the, ibland chokladbitar eller havrekex. Kl 1700 skall alla vara tillbaka på Gålöbasen. När vi ätit skall vi tanka 6000 liter flygbensin, tvätta torpedtuberna inuti med vanorlen och sedan smörja in dem med fett, ladda startbatterierna m m. Vid skott saktas farten ner till ca 35 knop för att inte köra på torpeden som hoppar upp i luften innan den hunnit stabiliserat sig. Torpeden skjuts ut med en krutladdning.

Övningstorpederna är laddade med vatten i stället för sprängladdning. När torpeden gått sin bana blåses vattnet ut och torpeden ställer sig upp med nosen över vattenytan. En rökfackla tänds automatiskt, nattetid en natriumfackla. Torpedbåten har kommit fram till torpeden och någon kastar en snara över krokarna som sitter på nosen. Torpeden tas på släp till en bärgarbåt. Vid dåligt väder kan man inte gå nära torpeden, den är dyrbar och får inte skadas. Jag har tidigare dykt ner och hämtat upp en tappad hink och får därför uppdraget att hoppa i med snaran och snärja torpeden. Den for upp och ner, ibland en meter över mig, ibland trampade jag på den. Jag gör aldrig om det!

Hemkommen från en övning i juni 1952, får vi besked om att en svensk DC3-a blivit nedskjuten av ryska jaktplan. Två motortorpedbåtar har gått ut för att leta (T16 och T35, reds anm). Vi lastar ombord ammunition till kanonen och kulsprutorna. Meterhöga staplar av patronlådor på däck som skall stuvvas undan. Men vi har tur, eller otur. Efter några timmars gång skär mittmotorn ihop, oljekylaren är läck på T38. På kvällen när vi kommit hem till Gålö gavs nya order "Lasta ur ammunitionen och byt motor". Önskemål från Kungl. Hovet, T38 och T39 skall gå till Gränna, hämta prinsessorna, kör omkring med dem på Väneren ett slag, stanna kvar i Gränna en vecka! Anledningen var nog att vi skulle hålla oss undan från Östersjöns händelser, vad vet jag?

Det tog hela natten att byta motor och på morgonen kl 10.00 stävade vi i riktning mot Göta kanal och Gränna. Vi hade inte sovit på 30 timmar men iväg skulle vi, prinsessorna kunde ju inte vänta. På väg genom Göta kanal fick en grupp hemvärnsmän lift. De var rejält trötta och efter en nattövning och hade en mil kvar att gå ("Hären har ett schå, usch!" o s v, reds anm).

Prinsessorna fick åka med T38 några varv runt Visingsö med attack genom rökutläggning och "kapplöpning" med T39. Resten av veckan fick Grännaborna åka med så många som fick plats.

Någon dag senare skjuts en Caltalina ner av ryska Mig15 på internationellt vatten.

Sista dagen i Gränna samlar vi värnpliktiga ihop våra slantar och bjuder löjtnanten (FC, reds anm) och fänriken på en enkel måltid på hotellet där vi bor. Vi är "du" med varandra om det inte finns något utomstående befäl i närheten. Skepparn håller ett tal till oss. Han hade gärna sett att vi stannat kvar ett tag till men förstod att vi ville hem till civilt arbete. Båtarna är underbemannade i fredstid och vi får erbjudande om att stanna kvar i ytterligare tre månader, bli korpraler och få avgångsvederlag. Bara en av oss gjorde så, vi övriga var trötta på "krigarlivet".

Efter midsommar går vi till Karlskrona. Där väntar nya värnpliktiga att mönstra på T38. Tre månader har nu gått och den 27 juni 1952 mönstrar vi av och åker hem.

Men "lumpen" var inte slut med detta. Ett brev från försvaret talade om att jag var krigsplacerad på ett ställe som var hemligt. Fick sedan ett brev till, nu blev jag civilförsvarspolis. Får grå uniform, hjälm, pjäxor, kpist och en terrängbil, "valpen", att köra med. Fältskjutning, minering och överfall. Kommer ihåg gruppchefens ord på Sparre, "Ni skall bli infanterister". Senare i livet, 15 år efter "lumpen", hade jag ett arbete på P10 i Strängnäs.

Med hälsningar,
Rolf Andersson
Västerås

*Bild till vänster:
Rolf på en bänk i Hoglands Park, Karlskrona, 1952*